

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Neprankirani pismi ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

Naše stališče

Resnično: usoda slovenskega učitelja ni bila nikdar zavidanja vredna; izpremenilo se je v življenju našega naroda marsikaj, žalosten delež tega življenja je pa naša nespremenljiva, stalna last. V vseh političnih peripetijah je učitelj vedno tisti kozel, na katerega se tovorijo grehi vseh političnih eksperimentov naše mlade države.

Ni pa to dejstvo samo na sebi najžalostnejše, ker so to udarci, ki prihajajo od zunaj. Vajeni smo jih in le čudili bi se, če bi šel katerikoli »velik moment« našega naroda z božajočo roko mimo nas. Predobro vemo: Benjamini slovenske usode nismo bili nikdar in zato tudi danes ne postavljamo takih nemogočih zahtev. Nekoliko realisti smo vendarle postali. Bridek je le občutek, da se v našem stanu še vedno dobe posamezniki, ki upajo v periodično se ponavljajočih ugodnih konjunkturah doseči trajnih koristi na škodo svojih tovarišev in pravne višine vsega stanu.

Toda ogromna večina slovenskega učiteljstva ne hodi več po tej poti. To je edina svetla točka zadnjih let našega stanovskega življenja, je pa istočasno edina tolažba za vse slovenske starše, ki nam izročajo svoje najdražje v vzgojo in pouk.

Odkar nas je zavest pastorka združila v zgolj stanovsko nepolitično organizacijo, doni neprestano naš klic: pustite nas v našem pravem delu, v krogu slovenskega naraščanja in ne tirajte nas v politično areni! Naše delovno področje mora biti obvarovano pred strankarskimi strastmi; predelikatno je, da bi brez škode preneslo moralne pretresljaje, ki jih povzroča učiteljstvu naša nestalna politika.

Dobro se zavedamo, da bo ostala šola v vseh časih in krajih političum, toda menjajoči se politični vplivi nanjo naj se uveljavljajo na tistih mestih, ki so po ustavi za to postavljena. Tam naj dobiva šola svojo zakonito vsebino in obliko, ki jo mora učiteljstvo kot državni uradnik čuvati in negovati, in to pod edino možnim nadzorstvom nadrejenih organov. Samo ti so upravičeni izrehati sodbo o delu učiteljstva, ker nima nihče drugi zadostnega upogleda v naše delo, pravice in dolžnosti.

V pravnih razmerah se izpremembe šolske politike ne smejo vršiti na hrbitih učiteljstva, ki po svojem položaju ne more nositi odgovornosti za vsakodnevni šolski sistem. Ker se pravi krivci — če se more tu sploh govoriti o krivcih — ne morejo doseči, se znaša prijazna Nemesis nad podrejenim uradnikom.

Kar velja za učiteljevo delo v šoli, mora veljati tudi za njegovo izvenšolsko delovanje, v kolikor mu je po vsakokratnem režimu vsiljeno po nadrejenih oblastih. To delo tira učiteljstvo med Scilo in Karibdo: če ne parira, nosi posledice takoj, če se pa ukloni, mu pa grozi že najbližja bodočnost.

To stanje je nevzdržno, je ponižujoče, za ugled učiteljstva in njegovo vzgojno delo pa skrajno škodljivo.

Dovolj je tega, kajti škoda postaja že nepopravljiva. Politični krogi imajo vse možnosti, uveljaviti svoja načela in svojo voljo tam, kjer se snuje državna prosvetna politika, od koder se tudi usmerja vse šolsko in izvenšolsko delo učiteljstva ter se mu določa edino možen zakonit nadzor.

To naše stališče je skupno vsemu učiteljstvu, nikaka razlika v svetovnem nazoru nas ne more in ne sme ločiti, da bi ga ne branili v tovariški vzajemnosti v vseh momentih, ko se zopet in zopet zgrinjajo politične strasti nad našimi glavami.

Dolžni smo to svojemu človeškemu dostojanstvu, je pa tudi edino jamstvo našega uspešnega vzgojnega dela, na katerem edino lahko gradi država svojo kulturno usodo.

V naši stanovski organizaciji odklanjamo vsako partizanstvo, smo pa za pravno svobodo učiteljstva v okviru obstoječih zakonov. Toda prav tako, kakor dopuščamo, da se vsak naš član izven organizacije politično svobodno opredeljuje, zahtevamo za ves stan polne državljanske pravice, ker se zavedamo, da vestno vršimo vse svoje državljanske dolžnosti. Noben državljan si ne sme jemati pravice, kratiti nam onih svoboščin, do katerih imamo kot državljani civilizirane države polno pravico. L. G.

Iz zasedanja banovinskega sveta

V ponedeljek 17. februarja t. l. se je začelo zasedanje banovinskega sveta. Ob otvoritvi je podal ban g. dr. Marko Natlačen obširen ekspozé, v katerem se je poleg drugih vprašanj dotaknil tudi šolstva. Iz tega govora posnemamo:

Kmetijsko šolstvo

Proračun kmetijskega oddelka znaša 11 milj. 215.598 Din, to je 11,6 % celotnega proračuna. Napram tekočemu proračunu izkazuje poračun za 1.317.000 Din več izdatkov. Pri tem moram ugotoviti, da gre precejšen del teh izdatkov, in sicer 3.436.507 Din za kmetijske zavode in šole. Ta prispevek je napram tekočemu proračunu povečan za 341.000 Din, in sicer deloma zaradi nujnih investicij, deloma pa tudi zaradi tega, ker število učencev v posameznih zavodih tega oddelka raste. Na novo pa se namerava otvoriti zimsko-kmetijska šola v St. Jurju ob juž. žel. Nadalje se predvideva na novo znesek 300.000 Din, kot prvi obrok za adaptacijo poslopij v Svecini, kamor nameravam s prihodnjim šolskim letom preseliti kmetijsko-gospodarsko šolo s St. Jurja.

Za kmetijsko izobrazbo je bilo l. 1935/36 namenjeno delo: v treh kmetijskih, dveh banovinskih in šest sres. gospodinskih šolah, v 133 nadaljevalnih šolah za kmet, mladino, v 21 potujočih kmet. gospodinskih tečajih ter s 690 kmet. strokovnimi predavanji. Poljedelstvo je banovina pospeševala s selekcijoniranjem žitnega semena in krompirja ter je uvozila tudi 550 stotov predarlskega krompirja. Travnništvo je banovina pospeševala z napravo umetnih travnikov, travnih deteljišč, travniških semenarskih krožkov in učnih travnišč. Banovina je podpirala Hmeljarsko društvo v Žalcu, ki je skrbelo za pospeševanje hmeljarstva. V svrhu podpiranja živinoreje je banovina posebno pozornost posvetila govedoreji, synjereji, perutninarstvu in ureditvi gospodarstva z gnojem.

Učiteljstvo in banovinski svet

V banovinskem svetu se je letos ponovil primer pavsalnega napadanja učiteljstva. Na prvega kakor tudi na drugega smo odgovorili že takrat v »Učiteljskem tovarišu«. Sprejeta je bila takrat tudi posebna spomenica, v kateri smo obsodili tako postopanje. V naslednjem priobčujemo tri napade na učiteljstvo:

1931

Zaradi dajatev, ki jih prejema učiteljstvo, ga ne zavida samo podeželsko ljudstvo, temveč tudi uradništvo. Tudi delovni čas učiteljstva v primeru z drugimi državnimi uradniki ni tolik. Nekateri učitelji imajo komaj po par ur službe na dan. Priidni učitelji so redke izjeme.

(Izjava g. Martina Steblovnika v banovinskem svetu januarja 1931.)

1934

Banovinski svetnik Kühar iz Murske Sobote obširno razpravlja o škodljivih posledicah, ker je Slovenija smatrala Prekmurje za kazensko kolonijo. S tem je Prekmurje večkrat dobilo manjvredne in premalo narodne učitelje. Navajal je celo zglede, ko učiteljica ni hotela govoriti na kraljev rojstni dan, češ da bi to storila lahko edino za Mussolinija, drugi je bil vohun itd.

(Izjava v banovinskem svetu februarja 1934.)

1936

Najdražji zaklad našega naroda je njegova mladina, za katero se vedno upravičeno bojimo. Ali naj to mladino vzgaja oni, v katerega nimamo pravega zaupanja? Oka naj bi imeli zaupanje v one, ki smo jih videli teptati zakone, one, ki so se norčevali iz vere in govorili, da niso vezani na moralne zakone. Prejšnji režim je izločil vse one, katerim so bili božji zakoni sveti in je na njih mesta postavil manj kvalificirane učne moči iz vrst onih, ki so se trkali na prsa in postavljali s svojim nacionalizmom, s tem pa prikriivali vse drugo. Zato poudarjam: Učiteljstvo nima v politiki nič opraviti, ono spada v šolo, kjer ima kot vzgojitelj dovolj široko polje dela in udejstvovanja. Če se bo to zgodilo, bo ljudstvo s spoštovanjem zrló na učiteljski stan.

Nadalje moramo ugotoviti, da je bil popravljen le majhen del krivice. Nismo maščevalni, toda naša morala zahteva, da mora biti pravica dana prosta pot! To hočemo imeti.

(Izjava g. dr. Leskovarja v banovinskem svetu februarja 1936.) —

V spomenici, sprejeti 1. febr. 1931, z ozirom na kritiko učiteljstva pri prvem zaseda-

Prosvetni oddelek

Velik del proračuna tega oddelka je vezan s posebnimi zakonskimi predpisi, ki nam lagajo banovini dolžnost vzdrževanja poslopij srednjih in učiteljskih šol. Nadalje mora banovina vzdrževati zavode za slepo deco, gluhomemnico, deško vzgajališče ter prispevati k stroškom za vzdrževanje pomožnih šol. Ker je šolstvo eno največjih bremen podeželskih občin, posebno za one, ki so gradile nova šolska poslopja v dobi dobre konjunktore, sedaj pa zaradi padca davčne moči ne zmorejo več anuitet niti obresti. V ta namen je postavljeno v pomoč takim občinam 800.000 Din. Nadalje mora biti banovina v pomoč revnim otrokom, ki absolutno ne zmorejo stroškov za učila. Moralna dolžnost banovine je, da omogoči tem siromašnim otrokom obisk šole. Ostali zneski tega poglavja so namenjeni splošni narodni prosveti ter posameznim kulturnim ustanovam v banovini.

Osnovne šole

Nato je g. ban navedel zanimive statistične podatke o prosveti v naši banovini. Od šolskega leta 1931/1932 do 1934/1935 je število osnovnih šol naraslo od 846 na 860, število razredov od 3457 na 3820, število učnih oseb od 3762 na 4113 in otrok od 149.296 na 182.321. Število šol in razredov ter osebja ne narašča primerno s številom otrok. Pomagamo si na ta način, da se več razredov poučuje v isti učilnici, da se je dopustno število otrok za en razred zvišalo od 50 na 65 in da banovina sama nastavlja učne moči kot dnevničarje na račun bednostnega fonda. Nezasedenih mest je 150, ban. učiteljev-dnevničarjev, ki dejansko poučujejo, pa 173.

Šolski proračuni so znašali 1931 36,86 milj., pa so do 1934 padli na 24 milj. Din, v 1935/1936 pa so se povečali na 25,2 milj. Din. Najsiromašnejšim šolskim in upravnim občinam je banovina podelila skoraj milijon

VSEBINA:

Naše stališče.

Trije napadi na učiteljstvo.
Stališče JUU v pogledu personalne prosvetne politike in intervencij.
Tretja knjiga ŠSM za l. 1935.
LISTEK: † Fran Merljak.
Splošne vesti. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učiteljstvo. — Novosti na knjižnem trgu.

podpor. Kar se z ozirom na težavni gospodarski položaj da omejiti, je zidanje novih šol.

Meščanske šole

Število meščanskih šol je naraslo od 1933 do 1934 na 1934 do 1936 od 40 na 41, razredov od 213 na 231, učnih oseb od 403 na 462 in učencev od 7736 na 8409. Proračuni meščanskih šol so znašali 1935/1936 1,68 milj. Din. Tudi za meščanske šole je banovina občinam podelila okoli 300.000 Din podpore. Številke srednjih šol izkazujejo še letos znaten dvig.

Srednje šole

Od 1931/1932 do 1934/1935 je število razredov srednjih šol brez učiteljskih naraslo od 188 na 209, učnih oseb od 306 na 335 in dijakov od 7751 na 9185. Stanje srednjih šol pa bi bilo slabše, če ne bi imeli zas. srednjih šol, ki se jim posveča mnogo premalo pozornosti. Od 1931/1932 na 1934/1935 je število razredov zas. srednjih šol padlo od 29 na 26, število dijakov pa od 1148 do 1074. Treba bo podvojiti napore, da se zas. srednjim šolam omogoči razvoj, če hočemo razbremeniti državo in če hočemo, da ostane srednja šola v obče na višini časa.

NEKOLIKO DRUGAČE.

»Slovenec« št. 41 poroča iz banovinskega sveta.

Dr. Ravnik (Maribor) govori o učiteljskih premetitvah ter zahteva več previdnosti in opreznosti, češ, da so bili pod prejšnjimi režimi le redki učitelji, ki so držali ravno linijo, ki niso bili agitatorji in niso šli na volišča. Pač pa je strogo za to, da se kaznujejo vsi oni, ki so gazili zakon. Tu napravi član ban. sv. Križnik medklic, da ne bo nikoli mogoče napraviti toliko krivic, kakor jih je napravil prejšnji režim. Dr. Ravnik v odgovor zatrdi, da je držal vedno linijo radikalne stranke. Dr. Ravnik zahteva dalje, naj bi kmetijski strokovnjaki vršili svojo službo med narodom in ne toliko po pisarnah.

Stališče JUU v pogledu personalne prosvetne politike in intervencij

(Soglasno sprejeto na seji Glavnega odbora JUU v Beogradu 28. XII. 1934.)

I.

INTERVENCIJE JUU.

1. Intervencijo in posredovanje Udruženja lahko zahteva članstvo le v tem primeru, ako ima zadeva zvezo s stanom, šolo ali prosveto, odnosno z organizacijo in cilji, ki jih ta po pravih zasleduje.

Za zadeve čisto privatnega značaja se ne more zahtevati intervencije organizacije in njenih funkcionarjev.

II.

NAMESČANJA IN PREMESČANJA.

2. Namesčanja in premesčanja moramo smatrati za zadevo prosvetnih oblastev in se organizacija ne vmešava v nje, izvzemši načelnih in zaščitnih primerov, ki se posebej določijo. Organizacija intervenira pri oblastu le za primere, s katerimi smatra, da bi bila ogrožena in kršena načelna stališča glede namesčanj in premesčanj učiteljstva. V komisijah za namestitve in premetitve JUU sedaj nima svojega zastopnika — toda hoče delovati na to, da ga dobi v banovinski in centralni komisiji.

Vse organizacijske edinice so dolžne pri članstvu pobijati pogrešno mnenje, da je Udruženje biro (posredovalnica) za učiteljske službe, in da je edina naloga Udruženja pomagati članstvu v pogledu službe in premetitve.

3. Posredovanje političnih strank in osebnosti ter vplivnih upravnih osebnosti za namestitve in premetitve učiteljstva bo organizacija načeloma odklanjala. V to svrhu morajo vse organizacijske edinice v svojem delokrogu vzgajati članstvo ter z danimi sredstvi in sklepi zatirati pri članstvu uporabo takih posredovanj.

Udruženje se bo obračalo do političnih strank in oseb izven učiteljskih vrst samo v načelnih vprašanjih.

Vsaka prošnja učiteljstva samega in obračanje do neučiteljskih osebnosti in korporacij, da se one vmešajo in posredujejo v učiteljskih vprašanjih, smatra Udruženje za akcijo kvarno učiteljskemu stanju in šoli. To se smatra za nemoralno in škodljivo akcijo za stanovsko in službeno moralo učiteljstva.

4. Intervencije in sprejemi poedincev pri oblastih za učiteljska premetšanja in namesčanja naj se onemogočijo in odpravijo. Tudi v tem pogledu naj se zahteva instancna pot. Osebe pritožbe naj se pri intervencijah načeloma odklanjajo ter naj se zahteva v takih primerih pismena vloga vložena službeno instancnim putem.

5. Za napredovanja bo Udruženje posredovalo le načeloma in v nobenem primeru ne pred potekom treh mesecev od vložitve prošnje. Glede ekspektivnosti in eventualnih zahtev so dolžna prehodno intervenirati pri sreskih načelnih sredstva društva, pri banjskih upravah pa sekcije JUU.

6. Za vse primere naj se zahteva redna prošnja in njena obravnava instancnim putem.

Vsa izpraznjena službena mesta naj se razpisujejo. Namestitve naj se komisijsko obravnavajo pri vseh instancah oblastev. V razpisu služb naj bodo točno navedene naravne ugodnosti, spojene s službo ter eventualni posebni pogoji, ki bi se stavili na kompetenta za dotični kraj, z ozirom na delo v šoli in izven nje.

7. Kriteriji za namestitve in premetitve naj bodo samo predpisi zakona.

Udruženje bo zastopalo pri namestitvah učiteljstva v kraje s srednjo šolo načelo, da

pridejo za te kraje v poštev predvsem učitelji družinski očetje in matere z otroki za te šole, radi šolanja. Poleg tega bo gledalo, da pridejo dobri organizacijski, kulturni delavci v organizacijske centre. Učiteljice, poročene z neučitelji ne smejo biti favorizirane na škodo starejših učiteljev in učiteljic.

Pri nameščanju novincev-začetnikov bo Udruženje zastopalo načelo, da se nameste najprej oni, ki so v težkih družinskih in socialnih razmerah ter so bili dobri dijaki.

Prosilcev s 35 leti službe organizacija pri namestitvah in premetitvah načeloma ne bo podpirala. Na nje morajo vse organizacijske edince vplivati s svojimi sredstvi in sklepi, da vložijo prošnjo za upokoje. Vsako odlaganje v tem pogledu se mora smatrati za škodljivo načelni zahtevi znižanja službene dobe za učiteljstvo in škodljivo za namestitve brezposelnih učiteljskih abiturientov.

Osebnosti ambiciozne posameznikov, ki bi bile na škodo upravičenejšim kolegom pri namestitvah, morajo vse organizacijske edince med članstvom odločno zatirati.

8. V pogledu ocene dela izven šole, naj bodo merodajni le po šol. upraviteljih in nadzornikih službeno ugotovljeni podatki. Ti podatki naj se vnašajo v »Uslužbeni list« učiteljstva, kar naj se uredi s posebno odredbo v zmislu § 91/6 Uradniškega zakona. Načeloma naj se zahteva, da je upoštevati šolsko delo kot prvo in šele v drugi vrsti delo izven šole.

9. Šolski upravitelji z dovršenimi službenimi leti naj se avtomatično razrešijo upraviteljske dolžnosti. Upraviteljska mesta naj se oddajajo z razpisom, enako kakor učiteljska mesta. Brez dokazanih in disciplinskih ugotovljenih pregreškov naj se upravitelji ne izmenjujejo in razrešujejo.

10. Pri reševanju nadzorniškega vprašanja sodeluje Udruženje zgolj v načelnem pogledu. Izbiro nadzorniških oseb naj vrši prosvetna uprava po predlogu Glavnega prosvetnega sveta iz vrst učiteljev praktikov narodnih šol.

Nadzornik naj se izbira na podlagi kandidatne liste izmed oseb, ki bodo teoretično in praktično verzirane v modernih stremljenjih šole in imajo tudi odredeno stališče ter razumevanje za usmerjeno in ustaljeno delo izven šole. Kot kriterij pri izbiri naj velja samo kvalifikacija po zakonu, službena in strokovna neoporečnost, korektnost in takt ter pravičnost in objektivnost.

Razpored nadzornikov naj se izvrši samo z ozirom na stvarne potrebe šole in prosvete. Brez pristanka prizadetih naj se ne postavljajo nadzorniki.

Postavljanje preglednikov, poleg stalnih nadzornikov, smatra Udruženje za kvarno šolstvu v moralnem in stvarnem oziru in škodljivo za avtoriteto države. Udruženje se mora načelno zavzemati za ureditev nadzorniškega položaja, pavšalov, potnin in doklad. Povsod je treba zahtevati, da se izpraznjena nadzorniška mesta takoj izpopolnijo in zasedejo.

Od nadzornikov zahteva Udruženje, da so preizkušeni prijatelji Udruženja, a da se ne vmešavajo v organizacijske stvari, da ostanejo nevtralni in se ne opredeljujejo v primeru če nastane več skupin, še manj pa da vplivajo v priloge katerekoli skupine.

11. Načeloma deluje Udruženje na tem, da se sedanji sistem nameščanja in premetitve izpremeni administrativnim putem in potom zakona. Njega stremljenje je, da se namestitve in premetitve vrše potom namestilnih komisij, v katerih naj bodo tudi predstavniki učiteljstva.

V tem pogledu bo Udruženje zastopalo načelo, ki ga je zavzelo v svojem »Projektu za izpremembo postopka v pogledu stalnosti, nameščanja in premetitve učiteljstva« predloženega prosvetnemu ministrstvu.

III.

DISCIPLINSKI POSTOPEK.

12. V disciplinske zadeve se Udruženje načeloma ne vmešava, posebno ne med potekom postopka. Čuvati hoče objektivni postopek in razsodbo disciplinskih zadev.

Načeloma prestane organizacija s posredovanjem v vseh primerih, v katerih se je pričelo redno disciplinsko postopanje. Udruženje ne vpliva na preiskavo izjemših zahtev: da se da prizadetemu vpogled v obtožbo in priliko zagovora; da opozarja oblastvo na eventualne krivice in zlorabe pri preiskavi; da se obramba (zagovori) prizadetih v polnem obsegu beležijo, ne zadržujejo in omalovažujejo; da se zaslusijo priče, ki jih navaja obtoženi v svoj prilog.

13. V vsakem primeru zahteva Udruženje v svrhu zaštite osebno odgovornost predlagatelja in zadosten dokazilni material v naprej ter brez tega ne izvršuje intervencij.

14. V primerih, kjer je bil kršen zakon ali odredba, Udruženje načeloma ne intervenira in ne brani krivcev.

15. Načeloma deluje Udruženje na to, da se vsi primeri, ki imajo za ozadje kako službeno pomanjkljivost prizadetega, službeno-disciplinsko preiščejo ter, da se prizadeti zaslusi in se mu priobči nedostatek.

Anonimne ovadbe naj se načeloma ne upoštevajo in naj se zavračajo.

16. Tožbe lajkov naj se upoštevajo le, ako so podpisane, pismo predložene in ako ovaditelj prevzame polno odgovornost za posledice v primeru neresničnosti navedb. Enako naj se tudi pritožbe korporacij in društev upoštevajo le v tem primeru, ako so predložene kot sklep odbora, in prevzamejo zanje podpisani funkcionarji polno odgovornost.

Vsaka pritožba naj se priobči najprej prizadetemu ter se mu da polna možnost zagovora. Na to naj se službeno-disciplinsko obravnava. Pred zaključkom preiskave in priobčitve rezultata prizadetemu naj ne slede nikakoli ukrepi.

Načeloma naj se učiteljstvo ne premešča brez predhodne službeno-disciplinske ugotovitve nedostatkov.

17. Disciplinske kazni naj se izvršujejo postopoma, po stopnjah, predvidenih v zakonu. Dokler ni bil uradnik predhodno kaznovan z nižjo kaznijo, se ne sme izreči večja kazen, izjemši težjih pregreškov.

18. V vrhovnem disciplinskem senatu sodeluje Udruženje po svojem zastopniku, predvidenem na osnovi zakona. Ta zastopnik je sodnik in ne zagovornik učiteljstva. Temu zastopniku oddaja Udruženje zaščitni material, ki ga dobi potom podrejenih edinc, v svrhu pravilne in objektivne presoje primera.

19. Načeloma deluje Udruženje na to, da se sedanji učiteljski disciplinski postopek izpremeni potom zakona in uredbe po načelih, predvidenih za ostalo uradništvo po zakonu o drž. uradnikih. V tem pogledu bo Udruženje zastopalo stališče, ki ga je zavzelo s svojim projektom za izpremembo učiteljskega disciplinskega postopka, predloženim prosvetnemu ministrstvu.

IV.

VLOGE ČLANSTVA JUU ZA INTERVENCIJE.

20. Vsak član JUU se mora, ko se obrača do Udruženja, ravnati po »Pravilniku za postopek pri zaščiti članov JUU«, odobrenem

na podlagi čl. 3. točke č) pravil JUU ter mora upoštevati gornja načela organizacije, ki jih ta zastopa glede personalne prosvetne politike.

21. V svrhu vsestranskih in zanesljivih podatkov mora vsak član izpolniti od izvršnega odbora JUU predpisani obrazec. Brez teh podatkov se njegova zahteva ne bo vzela v postopek. Obrazce za te podatke imajo vsa sreska društva in sekcije JUU.

Ti obrazci služijo:

za pritožbe proti premetitvam;

za prošnje v svrhu premetitve po gornjih načelih;

za druge upravičene želje članstva, ki spadajo načelno v področje Udruženja.

22. Nobena organizacijska edinica ne sme sprejeti vloge za intervencijo, če niso podatki potrjeni od nižje edince in ni podano tudi mišljenje te edince.

Nobena organizacijska edinica ne sme reševati predmetov na podlagi osebnih pisem poslanih organizacijskim funkcionarjem in brez redne vloge. Privatna pisma se smejo priložiti le v podkrepitve rednim spisom.

23. V primerih, kjer bi članstvo samo kršilo gornja načela, naj organizacijske edince v svojem delokrogu, z daniimi sredstvi zatirajo škodljivo postopanje ter naj se poslužujejo sredstev in postopanja potom stanovskih častnih razsodišč.

Tretja knjiga SŠM za l. 1935.

M. Senkovič: Novodobno šolsko delo.

V tej knjigi, ki bo kmalu dotiskana, se objavljajo v jasni besedi ter pregnantni obliki idejne smernice za izdelavo in izvajanje učnih načrtov za osnovno in višjo narodno šolo. Avtor se zaveda, da njegove smernice ne vsebujejo prav za prav nič novega. Njegov delo hoče biti le skromen poizkus, strniti v zaokroženo, pregledno celoto vse to, kar je učiteljstvo, ki koraka z duhom časa, v zadnjih letih na področju vzgoje in pouka spoznalo kot pravilno in ljubo in kar se že danes izvaja povsod tam, kjer se šolsko delo vrši v novem duhu.

Smernice vsebujejo predvsem načela za izdelavo učnih načrtov. Kdor jih pazljivo prebere, bo kmalu naletel na stavke, ki grede navidezno preko tega ozkega okvira. Zasedel bo namreč napotke in migljaje, ki se nanašajo ne samo na učni postopek, ampak tudi na vzgojno in učna vprašanja splošne prirode, ki bi utegnili marsikdo misliti o njih, da nimajo z izdelavo učnih načrtov prav za prav nič skupnega. To naziranje bi pač ne bilo upravičeno. Učni načrti ne smejo biti zgolj zbirka snovi, ki naj se obravnavajo; temveč morajo tudi označiti smer, v kateri se šolsko delo vrši. Pa tudi če bi hotel pojem tesno tolmačiti, ne smemo prezreti, da na izbor in razporeditev učnih snovi bistveno vpliva celotno pojmovanje o vzgoji in pouku in da nanju zlasti še vplivajo splošna načela o smotru in načinu pouka. Ako se da iz smernic tako celotno pojmovanje razbrati in če one upoštevajo učni postopek v splošnem in v posameznih predmetih, ostanejo s tem vsekakor v okviru svoje naloge. Ali ta naloga sama je pač obsežnejša, nego bi se to marsikomu na prvi pogled dozdevalo. Izdelava učnih načrtov pomeni prav za prav določbo o tem, kako se naj izoblikuje vse notranje šolsko življenje, in zato so nam potrebne jasne smernice, ki naj bodo nekaj načrt za notranjo ureditev narodne šole, ki ne določa in ne omejuje samo učne vsebine, ampak ki daje tudi za učni način ne sicer predpisov, vendar pa migljaje in pobude.

Za delitev smernic na dvoje: za osnovno in za višjo narodno šolo ni notranjega razloga, najmanj pa to pomeni, da naj bi na zunaj osnovna šola v bodoče zavzemala kak poseben položaj v okviru narodne šole ali da bi bila celo kaka samostojna vrsta poleg višje narodne šole. Iz tega sledi, da v učnem načrtu narodne šole ne sme morda nastati

kak prelom na tistem mestu, kjer se osnovna šola končuje.

Ako se vprašamo, katero je najvišje načelo smernic, lahko na to odgovorimo z dvema besedama: svoboda in mnogoličnost. Bili so časi, ko so mislili, da se dajo izdelati učni načrti, po katerih se lahko dela v vsaki pokrajini in v vsakem poljubnem kraju. Takih »normalnih« učnih načrtov, razen uradnih, ki jih kot okvir izda najvišja šolska oblast v državi, smernice ne priznavajo. Šole vsakega kraja si morajo izdelati svoj načrt, ki se najtesneje naslanja na obstoječe razmere v kraju.

Vsi učni načrti morajo biti velikopotezni in ne smejo učitelja vezati na ta način, da mu krmijo tako rekoč za vsak teden ali celo za vsako uro vnaprej prežvekujejo. Učitelj mora biti pri svojem delu svoboden in se sme ravnati po danem položaju, ako naj bo njegovo delo plodno. Ta svoboda pa ne pomeni breznačrtnosti dela. Nujno je temveč potrebno, da si učitelj poleg splošnega načrta, ki je glede postavljenih smotrov zanj obvezen, sam izdela za svoje šolsko delo poseben načrt, ki učno snov podrobno razčlenja, in da za vsako tako delovno enoto določi tudi čas, ki ji ga lahko odmeri. Ali ta načrt mora biti po prirodi stvari same le neobvezen in se bo moral trajno izpreminjati.

Kot smoter pouka se v smernicah za osnovno šolo zahteva, da naj osnovna šola na eni strani vzbuja in krepi vse duševne in telesne sile otrok, na drugi pa naj otroke opremi z znanjem in veščinami, ki so za vsako vrsto nadaljnje izobrazbe neobhodno potrebne. To ni nič novega. Obe zahtevi ustrezata marveč že od nekdaj priporočenemu enakomernemu upoštevanju »formalne« in »materialne« izobrazbe učnega smotra. Lahko pa z mirno vestjo ugotovimo, da se je enakomerno upoštevanje do sedaj sicer splošno zahtevalo, dejanski pa se le prepozostno na škodo razvoja sil zanemarjalo. Še vedno se je pridobljeno znanje samo na sebi smatralo kot zadosten uspeh šolskega dela in nihče ni mnogo povpraševal po tem, na kateri način se je prav za prav to znanje pridobilo in ali je bilo to prisvajanje znanja tudi v kaki zvezi z razvojem pa s stopnjevanjem sil. S tem hočejo smernice brezpogojno preločiti ter polagajo težišče na pridobivanje, ne na posest znanja, ne da bi morebiti to posest omalovaževale. To izvira iz zahteve, da

je za izbor snovi v prvi vrsti odločilna duševna zrelost in potreba po duševni rasti otrok, četudi se hkrati zahteva, da se naj v drugi vrsti upošteva pomen učnih snovi tudi za življenje, kolikor namreč take snovi ustrezajo načelu otroškosti. To velja tudi za višjo narodno šolo, le da je treba tukaj še v večji meri upoštevati načelo življenjske bližine in potrebe vsakdanjega življenja.

S posebnim poudarkom kažejo smernice za višjo narodno šolo na opozorilo, ki prav tako velja za osnovno šolo: da šola vedno smatraj tudi pospeševanje celotnega otroškega razvoja glede na čustveno življenje in hotenje za svojo bistveno nalogo. V narodni šoli ni mesta za pouk, ki bi se obračal samo do spomina in razuma, srce pa pušča hladno in prazno.

Smernice hočejo torej, da se izmera, izbor in razporedba snovi vrši po geslu »Ravnaj se po otroku!« in sicer za vso narodno šolo, le da zastopajo stališče, da pri tem ne sme odločati otroška samovolja, ampak otroška zmogljivost.

Da ne gre v prvi vrsti za snovne učne rezultate in ne za učenje, ampak predvsem za pot, po kateri se znanje in spretnosti pridobivajo, sledi nedvomno iz smernic za osnovno šolo, ki pravijo: Za ves pouk v osnovni šoli velja načelo, da se znanje in veščine ne pridobivajo samo zunanje, temveč da otroci po možnosti vse, česar se uče, notranje doživljajo ter si samostojno pridobivajo. Zato pa je potrebno, da se vse šolsko delo po načelu domorodnosti vrši na tleh domačije. Kjer se dela tako, tam bo kmalu sam od sebe izginil zgolj knjižni in verbalni pouk in se bo tudi najlažje doseglo, da bo vse s čimer se učitelj in otroci v šoli ukvarjajo, postalo njihov doživljaj.

V smernicah za višjo narodno šolo se z vsem poudarkom zahteva lastna delavnost glede na prosto duševno delo — opazovanje, poizkus, sklepanje, izsledovanje, samostojno branje — in prav tako tudi glede na ročno udejstvovanje in za starejše učence.

Kot novost uvajajo smernice za šolsko delo v osnovnih razredih strnjene pouk, priporočajo pa tudi, da posamezni učitelji, ki to žele in ki s svojim dosedanjim delom jamčijo za doseg učnega smotra, nadaljujejo s strnjenim poukom in v višji narodni šoli. Notranji razlog za uvedbo strnjenega pouka je v tem, da je ta način pouka otroški naravi, zlasti pa naravi šolskih novincev najprikladnejši. V višji narodni šoli nam je treba najprej poizkusov s prostim in vezanim strnjenim poukom. Nikar pa nismo danes še tako daleč, da bi mogli z vseobčimi odredbami in predpisi v tako ali drugače pojmovanem strnjenem pouku stopiti na plan. Kdaj se bo to lahko zgodilo, je odvisno od izkustev in rezultatov, ki si jih bomo pridobili s poizkusi na raznih šolah. V smernicah je dovolj prostora za take poizkuse, vendar bi bilo tako eksperimentiranje na celi fronti danes še preuranjeno. Je pa treba povsod skrbeti za poenotenje šolskega dela v posameznih predmetih in za vzpostavitev čim več in čim tesnejših zvez med njimi. Ko izide knjiga o teorijskih in praktičnih osnovah sodobne šole, ki se nam obeta, bo imelo tudi naše učiteljstvo priliko, da se poglobi v bistvo strnjene pouka, ki ga bo potem lahko na celi črti uveljavljalo in presajalo v prakso.

V posebnih pripombah razpravlja avtor v zgosteni obliki o pravem smislu delovnega pouka, o smislu in nalogi višje narodne šole in o vprašanju, kako organizirati šolski razred v smislu delovne pedagogike, zlasti tedaj, ako je kak razred prenapolnjen. Zaključuje pa svoja izvajanja z besedami, iz katerih se da sklepati, da se pisec v vprašanju obnove naše narodne šole nagiba k tisti struji, ki ima pred oči evolucijo, a ne revolucijo, ki ruši to, kar obstoja in kar se je kot preizkušeno že do sedaj dobro obneslo.

Zeleti bi bilo, da naše učiteljstvo to knjigo bere, da se vse šole resno poglobijo v duha smernic in da se z njim okorišajo v praksi.

— en —

† Fran Merljak

1878.—1936.

Umrli je — mož! Te besede našega planinskega slavyka veljajo tudi Tebi, dragi bratrim Frane! Oboževal si našega klicarja in vodnika na Gradišču nad svojimi rodniimi Renčami in recital si mi njegove stihe Soči na njegovem grobu pri Sv. Lovrencu v planinskem raju, koder sva šetala vojaka spomladi 1915. Saj sva takrat slutila naval »zemljelanih tujcev« na našo bistro hči planin, ki bo morala še izvršiti klicarjevo naročilo in prekoravati se uresničiti... Tvoj vedri duh se razveseli z nami in povel bo nad Vipavsko in Soško dolino...

Sreski prosvetni referent Fran Merljak je 1898 nastopil svojo prvo učiteljsko službo tam v središču vinorodne Vipavske doline v svetnem Dornbergu. Rojen v podkraških Renčah v prestolnici naših zidarjev se je šolal v Ljubljani, kjer je njegov skrbni oče hotel vzgojiti svojega ljubljence v nacionalnega učitelja. Iz ljubljanskega učiteljskega ga peljalo domov gorko srce, ker je že takrat znal ljubiti dom in rod svojih očetov ter besedo in pesem svoje vzorne matere Kraševke iz Doberdoba. Še danes se pohvalijo ponosni Dornberžani, da je bilo v njih farni cerkvi Sv. Danijela takrat najbolj ubrano petje in orgljanje. Ko je mladi učitelj Renčan tipkal po njih orglah.

Iz Dornberga je šel k bistri Soči v Plave, ne daleč od sončne Gorice, a se že po dveh letih vrnil zopet k svoji Vipavi v Batuje — Selo v ajdovskem okraju. Tu je gradil prosvetno delo z gospodarskimi dobrinami do svetovne vojne. Bil je poleg vseh drugih vrlin narodnega učitelja izboren zadrugar in je

spretno vodil mlekarstvo v Črničah, ki je tamkajšnjemu podčevanskemu kmetu zboljšala gospodarske razmere in spravila govedorejo na višek blagostanja.

Mobilizacija je l. 1914. vzela batujski šoli vzornega učitelja, črniški občini izbornega zadrugarja in srečni družinici najskrbnejšega očeta. Naš Merljak je šel na vojsko k železniški straži v Kanal in od tod so ga poslali s prvimi zvezdami kot računskega podčastnika k planinskemu polku v Kobarid. Tu je bil ljubljence vseh svojih rojakov do vojne napovedi Italije. Umaknil se je vrh našega »belega« Krna in razmišljal preroko naročilo Gregorčičeve Soče, ki je tekla pod njegovim pogledom. V »Jutru« z dne 9. junija 1915 nam je še sam zelo lepo opisal to svoje slovo pod naslovom: »Na Binkoštno nedeljo 1915 v Kobaridu«. Spomini ob dvajsetletnici italijanske vojne napovedi. Kot dobra pobratnica sva se učila spoznavati naš zavedni narod v Vipavski in Soški dolini, saj je vedno stopal za menoj v službeno razmerje v Dornbergu in 1902 v Batuljah a prvo vojno leto 1914/15 sva večkrat razmišljala na sprehodih ob Soči usodo naše rodne zemlje in nikdar nisva slutila niti od daleč, da jo zadene gorje današnje usode.

S Krna je šel s puško na Doberdob v rodni kraj svoje blagopokojne matere in od tod v častniško šolo in ko je napravil vojaške izpite, je bil kot nadporočnik pridelen vojnemu gubernatorju v Cetinje. Ta ga je 1916 poslal v Peč v rodovito Metohijo, kjer je bil v funkciji okrožnega prosvetnega referenta do konca vojne 1918. Tu je najbrže nalezl malarije ter pričel bolj in bolj bolehati na nadihu, prehladih itd. Prideljen je bil prosvetnemu oddelku za Slovenijo v Ljubljani. Že 1920 je prevzel upravnništvo, zaščito,

pouk, vzgojo in oskrbo slepcev v Kočevju in 1923 je že bil imenovan predstojnikom uprave taborišča vojnih beguncev in emigrantov v Strnišču pri Ptuj. Povsod je bil mož na mestu, ki je znal vršiti svoje posle v popolno zadovoljstvo svojih predstojnikov in vseh onih, ki so bili podrejeni njegovemu delokrogu.

Ko so bila slična taborišča ukinjena, se je vrnil 1924 k prosvetnemu oddelku v Ljubljano in bil je imenovan sreskim prosvetnim referentom v Logatcu. Dodelili so ga kot prosvetnega referenta za dravsko banovino v prosvetno ministrstvo v Beogradu, kjer je pa v l. 1933. resno obolel. Iskal je zdravja po mnogih letovisih v Sloveniji in ob Jadranskem morju po Dalmaciji, tudi v Trstu, a vsa njegova prizadevanja so bila zaman. Dotrpel je 15. februarja t. l. in zatisnile so se njegove trudne oči. Vse rodni izreke o njegovih žalostnih rojaki iskreno sožalje, a v tej bridki boleti naj jo krepi zavest, da je bil naš blagopokojni Fran Merljak vzor — moža, soproga, očeta in učitelja svojemu narodu. Spomin njegov ostane svetel v srcih vseh njegovih pobratimov, tovarišev, prijateljev in znancev, ki plakamo za njim ob njegovem odprtem grobu.

Pobratime! Kaj naj Ti še povem v slovo ob odkriti gomili v svobodni Jugoslaviji? Boril si se za svobodo zlato z rma svetlim mečem ob bistri Soči in njeni hčerki Vipavi, v plodoviti Metohiji, po vsej Sloveniji in v kraljevskem Beogradu. Boril si se tudi s puško na rami od materinega Doberdoba do našega Krna v planinskem raju. Povsod si bil mož na mestu ter zapisana bodi resnica našega preroka Tebi in našim dragim — tam doma:

»Peplni dan ni dan več Tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!«

L. U.

Splošne vesti

— **Javno predavanje.** V soboto, 22. febru-
arja ob 6. uri zvečer predava v »Filozofskem
društvu« (mineraloški institut na univerzi)
prof. dr. K. Ozvald o temi »Pedagogika in fi-
lozofija«. — Predavatelj bo ob zgledih iz či-
sto konkretnega življenja pojasnjeval, da
vzganjanje in obrazovanje človeka ni nemara
stvar, ki bi zadevala le otroško sobo ali pa da
bi oboje bilo isto, kar šolska pedanterija. Eno
in drugo je namreč zelo kompliciran kulturni
proces živega dogajanja, ki mlademu rodu po-
magaj, da pride v medsebojnem življenju pravi
človek na pravo mesto. In posebej še, da bi
se ta proces v redu odigral. Pravega odziva
bo našlo predavanje v vseh tistih, ki jim je
kaj do globljega tretiranja pedagoških vpra-
šanj.

— **Odbor učiteljic gospodinjsko nadalje-
valnih šol** obvešča vse voditeljice in učiteljice
teh šol, kakor tudi ostale tovarišice, da je
izšla druga brošura: **Dom, obleka in perilo**,
ki sta jo spisali tov. Anka Mešiček-Cernejeva

in tov. Andreja Grum-Skuljeva. — Opozar-
jamo na sklep lanskega delovnega občestva,
da mora vsaka izmed gojenk imeti obe bro-
šuri, ki sta za uspešen pouk nujno potrebni.
V njej je zbrana vsa snov, ki se mora po
učnem načrtu v gospodinjsko nadaljevalni
šoli obdelati. — Brošuro toplo priporočamo
tudi vsem onim tovarišicam, ki poučujejo
gospodinjstvo v osnovni, oziroma višji na-
rodni šoli. Snov je obdelana preprosto in
kratko in že naslovi, kot n. pr. kuhinja, spal-
nica, pometanje, razvrstitev in kakovost tkan-
nin, likanje, škrobljenje, obutev itd. pričajo,
da v njej najdete snov, ki je predpisana po
učnem programu za višje in nižje narodne
šole. Knjižica se naroča pri tajnici odbora
učiteljic gospodinjsko nadaljevalnih šol tov.
Andreji Grum-Skuljevi, Brezovica pri Ljubl-
ljani. — Odbor.

— V pisarni sekcije se je našla denar-
nica z manjšo vsoto denarja. Lastnik jo dobi
v tajništvu.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveči in JUU

— **Poslovljni večer** tov. Tomori Ludviku,
ki je stopil te dni iz aktivne službe, je prire-
dilo učiteljstvo v Gornji Lendavi. (»Murska
krajina« z dne 16. II.).

— **Ambulantna za govorne hibe** kot jo
imajo v Zagrebu, se je ustanovila zdaj tudi
v Zemunu. Dobro bi bilo, da bi jo dobili tudi
v Ljubljani. (»Jutro« od 13. II.).

— **Nekrolog o tov. Ivanu Smolnikarju**
prinaša »Slovenec« od 14. II.

— **Luziški Srbi** se morajo smatrati od-
slej za slovensko govoreče Nemce. Vsi pro-
grami in vstopnice morajo biti odslej dvoje-
zični, z nemškim besedilom na prvem mestu.
Prepovedane so luziškosrbske modro - rdeče -
bele zastave. O vsem tem ne smejo listi nič
pisati.

— **V polemiki glede monopola šol**, knjig
prikazuje »Slovenec« ZKD in dr. Kramarja
kot pristaša monopolizacije. »Jutro« od 13. II.
imenuje to zahrbtno igro in pravi da nimata
ne ZKD ne dr. Kramar nikake ingerence
na rešitev te zadeve, kakor tudi nimata ni-
kake krivde, da je do tega prišlo.

— **Tretjina nemških univerz nepotrebna**
in naj se opusti pravi profesor in znani nar.
soc. reformator nemških visokih šol Ernst
Kriek. (»Pragerpresse« od 12. II.).

— **Z zborovanja Podpornega društva za
gluhonemce** decimo izvem, da je % gluhonemih
otrok v Sloveniji brez pouka. Potreba bo glu-
honemnico razširiti. Poročila v dnevnem čas-
opisju od 13. II. prinašajo tudi podrobno sta-
tistiko gluhonemcev in njihove socialne raz-
mere.

— **Katehetske nagrade** je občina obve-
zana plačati, če so bile vnešene v proračun in
je bil ta odobren. (»Slovenec« od 13. II.).

— **O premetitvi tov. Milana Sile** iz Mo-
kronoga, ki da je bil od prejšnjega režima po-
slan, da okrepi tamk. nacionalne vrste, piše
»Slovenec« od 13. II.

— **V Martinici v Vojvodini** se uči celó
pravoslavna srbska deca tudi verstvo v nem-
škem jeziku. Kaj takega je mogoče menda
samo pri nas. (Po »Narodni Odbrani« in »Po-
hodu«).

— **Iz Mirne je premeščena** tov. Lea Auer-
nik, ki je posvečala v svojem prostem času
vse delo vzgoji naše nacionalne mladine. —
(»Pohod« z dne 10. II.).

— **Proti monopolizaciji šolskih knjig** je
protestiralo 23 najvažnejših slovenskih kul-
turnih in gospodarskih ustanov in 320 občin.
Kljub temu piše »Obzor«, da se je minist-
stvo postavilo na stališče, da bodo učenci
ljudskih in srednjih šol vzgojeni v istem du-
hu in da pridejo novi učbeniki že prihodnje
leto v veljavo. Rok za oddajo rokopisov za
nove knjige poteče 23. t. m.

— **Polpolno finančno samoupravo Slove-
nije** zahteva »Slovenija« od 14. II. v svojem
uvodniku Banovinski proračun in Jugosloveni.

— **Proti državnim šolam v Mehiki** je
podpisalo 39 škofov pastirsko pismo, kjer po-
zivljajo starše, naj ne pošiljajo svojih otrok
v te šole, ker se tu naučijojejo socialističnega
duha, rajši naj denarno podpirajo religiozno
vzgojo, ki jo nudi cerkev. (»Neue Züricher
Zeitung« od 15. II.).

— **»Izbira poklica«** je naslov knjige, ki
jo je napisal praktični psiholog Albert Ack-
ermann (Založba Vogl - Schild, Soloturn, Švi-
ca), pisana je za učitelje in starše.

— **Društvo brezposelnih profesorjskih
kandidatov** je zborovalo te dni v Ljubljani.
Društvo je zelo delavno, organiziralo je razne
tečaje, seje je imelo večinoma pod milim
nebo, člani pa nestrpno čakajo na mesta.
(Po »Slovenec« od 17. II.).

— **Nemci se pritožujejo**, da se jim slab-
še godi v Jugoslaviji kot koroškimi Sloven-
cem. »Freie Stimmen« osporavajo uradno sta-
tistiko o manjšinskem šolstvu v Jugoslaviji,
se jezi nad »krivičnim« postopanjem šolskih
oblastev in trdi, da imajo koroški Slovenci
tudi drugače več svobode kot Nemci. Pone-
deljski »Slovenec« od 17. II. prinaša na vse
temeljite odgovor.

— **V novem bankskem svetu** je 12 zastop-
nikov kmetov, 11 advokatov, 8 županov, 6
duhovnikov, profesorjev 0, učiteljev 0. (Po
»Glasu naroda« od 18. II.).

— **»Aneksija« rodbinskih priimkov.** Got-
scheer kalender prinaša — kot posnemamo po
Koštialu — ne prav učeno razpravo in se-

znam čistonemških priimkov. V tem seznamu,
ki ga je sestavil učitelj Perz v Kočevju, so 3
italijanska imena, 4 češka in kar 30 sloven-
skih, med temi Bučar, Jelen, Kozar, Petelin
itd. (»Življenje in svet« št. 8.).

— **Rast otrok in letna doba.** Profesor
Lange je po mnogih poizkusih ugotovil, da
se otrokom od septembra do decembra teža
zelo več, manj od januarja do aprila, naj-
manj od maja do avgusta. Čisto drugače
je z rastjo v dolžino. Otroci rastejo v dolžino
najhitreje od aprila do junija, najpočasneje
pozioma od decembra do marca. (»Življenje in
svet« št. 8.).

— **Manjšinsko šolstvo na Koroškem.** Na
Koroškem smo imeli prej 2 privatni šoli in
okrog 80 utrakvističnih. Danes sta na Koro-
škem le dva slovenska učitelja in 4 utrakvi-
stične šole, kjer se vrši celo prvo leto pouk
v slovenščini. Ponemčenih je 29 šol, po osta-
lih šolah pa kakih 6 tednov poučujejo deco
v »koroškem dialektu«, dokler se za silo ne
privadi nemščine. (Iz predavanja predsednika
Koroškega kluba »Straža v viharju« od 15. II.).

— **Obrtni naraščaj in strokovno nadalje-
valno šolstvo** v dobi gospodarske krize je
prvi članek iz ciklusa, ki je začel izhajati v
»Obrtnem vestniku« od 15. II.

— **»Mariborski večernik«** prinaša v svo-
ji številki od 15. II. spomenico predsedniškega
zboru JUU, sekcije za dravsko banovino,
ki se je vršil 9. t. m. v Mariboru.

— **Iz Habinghorsta v Nemčiji** poročajo,
da bi rabili eno učno moč, ker drugače je
nevarnost, da se odtuji domovini 90% mladi-
ne. (»Izseljeniški vestnik Rafael« št. 2.).

— **Iz holandskega Limburga** prosijo za
novo učiteljico, ki bi poučevala otroke naših
izseljencev. Gospodična Ažmanova je odšla
in s tem je prenehala šola. Ves dosednji trud
bo v kratkem uničen, če ne dobijo nove učne
moči. (»Izselj. vestnik« št. 2.).

— **Iz Buenos Airesa** v Južni Ameriki je
uprizorilo izseljeniško društvo »Tabor« 8. de-
cembra »V kraljestvu palčkov« od tov. Ribi-
čiča. (»Izselj. vestnik« št. 2.).

— **Zbirajo se podpis** za otvoritev realne
gimnazije pri uršulinkah v Škofji loki (»Go-
renjec« od 15. II.).

— **Avtorske taničije** bo pobirala od-
slej samo ena poslovalnica, in sicer Central-
na zadruga jugoslovanskih avtorjev.

Naša gospodarska organizacija

— **g Učiteljskemu domu v Mariboru** so
darovali za »Hrenov kamen« nadalje: Mlekuž
Zora, učit. v Krogu pri Murski Soboti 50 Din;
Majer Franjo, trg. v Mariboru 100 Din; prof.
dr. Anton Dolar v Mariboru 50 Din; Družo-
vič Hinko, prof. v pokoju, v Mariboru 100
Din; oseboje penzionata UD 150 Din; oseboje
podružnice »Učiteljske knjigarne« v Maribo-
ru 200 Din; Ivan Dimnik, predsednik JUU v
Beogradu 100 Din; Ivan Tomažič, sres. šol.
nadv. v p., v Mariboru 50 Din; Lešnik Mirko,
šol. upr. v Marenbergu 120 Din; krožek upo-
kojenega učiteljstva v Mariboru 720 Din;
Fran Karbaš, sr. šol. nadv. v Ljutomeru 100
Din; učiteljstvo deške in dekliške osn. šole
v Konjicah 120 Din; Savez nabavlj. zadrug v
Beogradu 1000 Din; Nabav. zadr. drž. usluž-
bencev v Mariboru 500 Din; Karl Roglič, trg.,
Maribor 100 Din; Rosina Adolf in Ana, šol.
upr. in učit. v Ormožu 100 Din; Jože Klemen-
čič, šol. upr. v p., Podbrežje 100 Din; skupaj
3660 Din, z zadnjič izkazanimi 2500 Din je
doslej darovanih 6160 Din. — Vsem daroval-
cem najiskrenejša zahvala!

M. Kozuh, blagajnik.
— **g Učiteljski dom v Ljubljani.** V poča-
stitev spomina pok. Antona Hrena je daro-
valo logaško učiteljsko društvo našemu domu
200 Din. Neimenovan tovariš iz Logatca v
isti spomin 50 Din. Tov. Julij Mayer iz Doba
25 Din kot Hrenov kamen. Tov. Josip in Kati
Kobal iz Ljubljane ob 30 letnici svoje poroke
100 Din. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Blagajnik.
— **g Za Socialni fond Viteškega kralja
Aleksandra I Zedinitelja** so darovala sreska
društva Ormož v vložni knjižici Din 3020.—,
Cajnice Din 20.—, Maglaj Din 65. Skupaj Din
3105.—. Prej objavljeno Din 68.385.—. Skupaj
Din 71.490.—.

Mladinska matica

— **mm Vsebinska 5. številke »Našega roda«.**
Ribičič: Uvodna.
Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba.
Roš: Pust gre skozi vas.
Magajna: Racko — komedijant.
Jarc: Naša mala sredi stvarstva.
Young-Kunaver: Bivališča ljudi v tujih
deželah.

Jan Plestenjak: Iz mladosti.
Zupanc: Lokvičani in polž.

*** Vseved. — Zakaj je ovca miro-
ljubna. — 10 zamorčkov. — Dolina Črnega di-
jamanta (Župančič). Prleška gostija (Klemen-
čič). — Mladi smučar (Sicherl). — Uganke.
— Nagrade itd.
Ilustrirali: Ravnikar, Sirk, Gaspari in
drugi.

— **mm Antologijo bolgarske mladinske
proze** izda Mladinska matica za veliko noč.
Zbirko je uredil dober poznavalec bolgarske
literature Tone Potokar. Zastopanih bo 25
najboljših bolgarskih mladinskih pisateljev.
Od Jugoslovancev imajo Bolgari najboljšo
mladinsko slovstvo, kljub temu nam je po-
polnoma neznano. To bo prva mladinska knji-
ga, ki izide v slovenskem prevodu. Knjiga iz-
ide v izrednih publikacijah M. M. na bolj-
šem papirju in izredno bogato ilustrirana, saj
bo sodelovalo nad 20 naših najboljših ilus-
tratorjev.

— **mm Ekspedicija 5. številke »Našega ro-
da«** se je pričela danes, v četrtek 20. Tega
dne jo lahko dobijo tudi vse ljubljanske šole.
Številka je izredno lepa in bogato ilustrirana.
Pa tudi vesela je, da bodo otroci nad vse
zadovoljni. Prosimo cenj. poverjenike, da
pošljejo čimprej naročila.

— **mm Še par sto izvodov posameznih šte-
vilke »Našega roda«** imamo v zalogi in jih
odajamo po 20 par. Opozarjamo na to poseb-
no revne šole, kjer so otroci brez šolskih knjig.

Učiteljski pevski zbor JUU

— **pev. Predsednik tov. Emil Adamič** je
15. in 16. t. m. organiziral naše nastope v
Murski Soboti, Ljutomeru in Ptuj. Mero-
dajni faktorji, s katerimi je imel v gori ozna-
čenih krajih sestanke bodo storili vse potreb-
no, da naši nastopi v vseh ozirih kar najlepše
uspejo. Še eno prošnjo imamo do članstva:
Prireditveni odbor v Murski Soboti, kjer bo-
mo 7. marca prenočili želi imeti točno število
udeležencev, da zamore preskrbeti prenoči-
šča. Da lahko ustrežemo želji, prosimo celo-
kupno članstvo, da nam takoj, ko prebere ta
poviz sporoči po dopisnici ali se turneje ude-
leži ali ne. Red drži svet! Kot smo že poročali,
se odpeljejo člani iz Ljubljane ob 7.22. Njim
se pridružijo oni pevci, ki prispejo z jutran-
njimi vlaki v Ljubljano. Ostali vstopijo na
vmesnih postajah, ki so jim najprimernejše.
Vsak naj si preskrbi vozni listek sam. Note
in mape prinese arhivar. Vsi in vse, točno!

Šolski radio

— **r XIX. teden.** Torek 25. februarja za-
igrajo mali harmonikarji pod vodstvom gosp.
Pavla Rančigaja tele pemi: 1. Triglavsko ko-
račnica. 2. Prav vesel iz šole grem. 3. Stoji,
stoji Ljubljana. 4. Preljubi sv. Lenart. 5. Ti,
pa jaz, pa židana marelja. 6. Kmečki valček.
7. En hribček bom kupil. 8. Prleška. 9. Pa kol'-
ker tolk'. 10. Polka. 11. Lisica. 12. Vesela pe-
sem. 13. Hopsasa, hopsasa, pustna nedelja.
14. Šmentana muha. 15. Seljančica. 16. Prej pa
ne gremo dam. I.—III.

Petek 28. februarja bo govoril g. Etbin
Bojc »Naše šole v preteklosti.« Razpored: 1.
Uvod. 2. Kdaj smo dobili prve podeželske šole.
3. Razvoj naših šol v zadnjih 50. letih. 4. Naj-
starejše šole pri nas. 5. Koliko šol smo
imeli pred 100 leti in v katerih krajih. 5. Ne-
katere zanimivosti iz zgodovine šolstva pri
nas. II.—III.

— **r V kmetijskem radiu** bo v nedeljo 23.
februarja ob 16. uri predaval g. inž. Muri: »O
prašičjereju«.

Stanovska organizacija JUU

Iz Izvršnega odbora

— **iz Glavnem odboru Jugoslov. učitelj-
skog združenja Beograd.** Izjavljajući odbor
puno poverenja i svoju izjavu učiteljstvo
bivšeg okruga užičkog i sreza višegradskeg sa
Sretenjske skupštine pozdravlja svoje vo-
dstvo i moli ga da istraje u vršenju poverne-
mu dužnosti. — Pretsednik skupštine Mališe
Stefanović.

— **iz Izvršnemu odboru JUU in uredni-
štvu »Narodne prosvete«** Beograd. Predsed-
niški zbor dravske banovine JUU zbran na
seji u Mariboru pošilja pozdrave s prošnjo
da vztrajate kot doslej tudi dalje na braniku
za moralne in materialne pravice učiteljstva.
— Predsednica Završanova.

— **iz Pretsedništva Jugoslovenskog učit.
združenja, sekcija za Dunavsku banovinu** —
Novi Sad. Učiteljsko združenje za grad i srez
Suboticu, na svojoj redovnoj skupštini, održa-
noj 3. februara 1936 god., nakon diskusije po
dnevnom redu o staleškim i drugim pitanjima,
diskutovalo je i po uvredi nanesenoj drugu

Dimniku, od strane pretsednika učiteljskog
društva »Jedinstvo« iz Zagreba na skupštini
održanoj 9. novembra 1935 god., te jednoglas-
no izjavljuje: 1) Predlog pomenutog pretse-
dnika kao nemoralan i učitelja nedostojan,
osuduje. 2) Druga Dmnik, kao neustrasiva
borca za ugrožena učiteljska prava, pozdrav-
lja i ovim putem izriče mu ponu poverenje
i zahvalnost, duboko uvereno, da će svoju
dužnost — potpomognutv jednostupnim pove-
renjem čestitoga učiteljstva — i u buduće vr-
šiti na ponos staleža koga pretstavlja!...

Molim, da se ovo svojim putem i na-
ciom dostavi do znanja drugu Dimniku!... —
Pretsednik učit. združenja: Milan Todorović,
s. r.

Iz sekcije

— **s Učiteljskoj sekciji Ljubljana, Fran-
čiškanska ulica.** Učiteljstvo Moravske bano-
vine stoji nepokolebivo uz vas i vaš stav
u odbrani staleških prava smatra svojim. Želi
da u tome ustrajate jer je to na korist celo-
kupnog jugoslovenskog učiteljstva a za do-
bro naroda i države — pretsednik Svetolik
Janković.

— **s Jugoslovenskom učiteljskom udruže-
nju — sekciji za Dravsku banovinu — Ljub-
ljana.** Napadaji namenjeni sekcijskoj upravi
u Ljubljani, pogađaju čitavo organizirano učit-
eljstvo Jugoslavije. U pravednoj borbi za
staleška prava i obranu svojih drugova soli-
darno je svama učiteljstvo Primorske bano-
vine. — Primite drugarski pozdrav! — Sekre-
tar: M. Krstić, s. r. Pretsednik: Grego.

— **s Učiteljski sekciji Ljubljana.** Novi
Sad, 13. II. 1936. U tradicionalnoj borbi za
jugoslovensku nacionalnu uniju i učiteljska
prava pozdravljamo Vas drugarski, jer Vaši
napori služe idealizma celokupnog jugoslo-
venskog učiteljstva. — Sekcija JUU za du-
navsku banovinu.

— **s Učiteljskoj sekciji — Ljubljana, Fran-
čiškanska ulica.** — Naša potpuna solidarnost
za borbu koju časno vodite u duhu učiteljskih
tradicija a u korist prosvete, učitelja i naroda.
Atak na Vas jeste atak na učitelje u opšte u
borbi protiv reakcije. Učiteljski ideali i idea-
lizam je sigurni pobednik. — Sa sednice uprav-
nog odbora, pretsednik Ostojić.

— **s Učiteljskoj sekciji Ljubljana, Franči-
škanska ulica.** — Učiteljstvo Vrbaske banovi-
ne prateći s pažnjom odobravanjem Vaš rad
za opštu i pravednu stvar pozdravljaju Vas
da istrajete pod udarcima namjenjenim pre-
ko Vas celokupnom učiteljstvu Jugoslavije za
napredak škole i učiteljskog staleža za dobro
otadžbine — za sekciju pretsjednik Stambolija.

— **s Skupštini pretsednika učiteljskih
društava Ljubljana.** Beograd 9. II. 1936. Srda-
čno pozdravljamo skupštinu, želimo složan
rad za odbranu učiteljskih prava. — Dimitri-
jević, Mirkov, Lazić.

Iz društvenih Vabila

— **JUU SRESKO UČITELJSKO DRU-
ŠTVO MARIBOR, DESNI BREG** bo zboro-
valo dne 7. marca 1936 ob 9.30 uri v mali
dvorani Narodnega doma v Mariboru. Dnev-
ni red: 1. Čitanje in odobritev zadnjega zapi-
snika. 2. Predsednikovo poročilo v zvezi z do-
pisi. 3. Načela personalne prosvetne politike
v JUU. Referent: Šeško.

V slučaju, da se udeleži zborovanja naš
g. sreski šolski nadzornik, bomo dnevni red
primerno spremenili in se pogovorili o aktual-
nih vprašanih narodnega šolstva v našem
srežu.

Predsednik: Petrovič Simon.

— **JUU ZA SREZ DOLNJA LENDAVALA**
prenese svoje napovedano zborovanje, ki bi
se moralo vršiti dne 7. marca v Beltincih na
4. aprila 1936. in to radi slabega vremena. —
Članom (-icam) zamudnikom na plačevanju
članarine. Na vsakem zborovanju se ob-
ljudlja, da bo vsak že poravnal zaostalo čla-
narino, toda do dejanja ne pride. Od samih
obljub pa društvo ne more uspevati. Zaostan-
ki pri posameznikih se od meseca do meseca
večajo. Tako se kopiči dolg pri sekciji, ki
znaša Din 6000.—. Imamo celo za l. 1934.-35.
nekatere člane, ki dolgujejo večje vsote. Ako
ne poravnajo te članarine do l. marca, bomo
izvajali sklep zborovanja v Dol. Lendavi in
jih bomo poimenoma objavili v stan. glasilu.
Polovica članstva je še, ki ni plačalo čla-
narino za l. 1936. Tovariši, ni treba izgovarjati
se, da nimate položnic. Lahko stopite na
poštni urad in plačate po položnici na
št. 13.165. Upamo, da bo ta opomin zalegal
in da ne bo tako brezuspešen, kot je bilo že
več drugih. Odbor.

Poročila

— **JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE**
je zborovalo 8. februarja 1936. v Celju.

Zborovanja se je udeležilo 172 članov,
t. j. 84,7%. Predsednik je uvodoma počastil
spomin zaslužnega umrlega tov. Antona Hre-
na, organizatorja stanu in njegovega združ-
ništva ter nacionalnega delavca.

Za tem pozdravlja odličnega pedagoške-
ga delavca prof. tov. dr. Zgeča.

Spominja se desetletnice v Celju spre-
jete deklaracije, ki je postavila organizacijo
na strogo stanovski temelj in izvajanju do-
sledno le stanovske politike in zaščite vsega
članstva, ki je iskalo zaščite pri njej.

Sledilo je predavanje prof. tov. dr. Zge-
ča: Sociološka študija Haloz. V temeljitem,
globoko zasnovanem referatu je predavatelj
pregledno prikazal gospodarsko-sociološko
strukturo Haloz z diagramskimi slikami.

Po končanem referatu, kateremu je učit-
eljstvo sledilo z največjim zanimanjem, je
poročal predavatelj, da je Pedagoška centrala
sklenila prirediti anketo v življenju sloven-
skega otroka zlasti glede na njegovo socialno

stanje. Pri tej anketi naj bi sodelovalo učiteljsko vseh šol.

Tov. Gosak je pojasnil, da namerava poslati banska uprava slične popisnice tudi kmetijskim in gospodinjstvom nadaljevalnim šolam v banovini.

Tov. predsednik podaja situacijsko poročilo, nato se obravnava dopisi sekcije in centrale JUU.

V zvezi s temi se sklene:

1. Sreskemu odboru JUU Sisak se nakaže iz društvene blagajne Din 100.— za saniranje materialnih stroškov zaslužnega borca za pravice učitelstva v savski banovini.

2. Sekcija naj porabi prispevek, namenjen pevskega zboru, v kritje naraslih izdatkov ob zaščiti materialnih in pravnih interesov svojega članstva.

3. Člilstvo sreskega učiteljskega društva Celje ostro obsoja izpade Milojevića proti predsedniku JUU tov. Dimniku in zahteva uvedbo častnega razsodišča proti Milojeviću.

Slučajnosti:

a) Tov. Gerlanc poroča o Samopomoči za zavarovanje učit. otrok.

b) Priporoča se nakupovanje pri Učiteljski tiskarni, ki nudi članstvu 15% popusta. Fran Roš, Milena Zagar, t. č. preds. t. č. tajnica.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA ZAH. DEL je imelo dne 15. februarja 1936 izreden občni zbor v Ljubljani. Od 98 članov je bilo navzočih 86.

Zborovanje je otvoril podpredsednik tov. Vrhovec Stanko. V toplih besedah je spominjal vrliga učiteljskega delavca pokojnega tov. Hrena Antona. Pozval je člane, da z enominutnim molkom počaste njegov spomin.

O društvenih stvareh je poročal tole:

S svojimi pismom z dne 28. I. 1936. je dosedanji predsednik tov. Mikuž Zdravko sporočil, da je odstopil, ker namerava iti v pokoj. Na svoji seji z dne 30. I. 1936 je upravni odbor sklenil, da se skliče izredni občni zbor, na katerem se izvoli nov predsednik.

Ko je tov. Vrhovec prečital še poslovilno pismo tov. Mikužu, v katerem se dosedanji predsednik s priskrbinimi besedami zahvaljuje za zaupanje, ki mu ga je izkazoval odbor in članstvo, in v skrbi za učiteljsko organizacijo, priporoča vsem članom udejstvovanje v učiteljskih gospodarskih ustanovah, je tov. Vrhovec predlagal, da mu izreče občni zbor za njegovo nesebično delovanje zahvalo in priznanje. Zbor je ta predlog soglasno odobril.

Tajnica je poročala, da je Učiteljski dom v Ljubljani prosil naše društvo za posojilo po zmernih obrestih. Na odborov predlog

je zbor odobril 1000 dinarjev brezobrestnega posojila in pristop društva k zadrugi z deležem 100 Din in vpisnino 10 Din. V nadaljnjem svojem poročilu je tajnica navajala: o znani gongji proti »Našem rodu«, o redakcijskem odboru za sestavo čitank, o tem, da ni primerno, da išče učiteljsko posredovanje pri poslancih in strankah za svoje osebne težnje, prav tako pa naj ne nadleguje s prošnjami vodstva naše organizacije v Beogradu, kajti učiteljska organizacija pač ne more podpirati poedincev v njihovih osebnih težnjah, s katerimi morejo škodovati ostalim članom naše organizacije, o poslovniku za stanovska častna razsodišča, o podpiranju našega stanovskega tiska z rednim plačevanjem naročnine in pridobivanjem novih naročnikov, o gospodarskem odseku, o snovanju odsekov za učiteljske zadeve pri raznih društvi.

Končno je tajnica prečitala še nekaj dopisov, ki jih je prejelo društvo od sekcije v Ljubljani glede namestitve in premestitev. Ob sklepu je izjavila, da mora biti vse učiteljsko predsedniku JUU tov. Dimniku hvaležno, da se možato poteguje za pravice našega stanu.

Blagajničarka je opozorila na izreden pojav v našem društvu, da je namreč mnogo zaostankov v plačevanju članarine.

Volitev se je vršila pismeno. Za predsednika je bil izvoljen s 65 glasovi od oddanih 74 glasov tov. Vrhovec, šol. upravitelj na Logu.

V stanovsko častno razsodišče so bili izvoljeni z vzklikom kot sodnika Lovše Anton in Svetlič Ruža, za njiju namestnika pa Taučar Ljudevit in Škerle Josipina. Za predsednike je določil zbor Trpina Josipa, Faturja Josipa in Zakrajškovo Albino. Tajnica razsodišča bo Zupančič Nataša, njen namestnik pa Podobnikar Pavel.

Po volitvah je tov. Vrhovec poročal o naših gospodarskih ustanovah in dal na glasovanje odborov sklep, ki se glasi: Odslej se bodo na zborovanjih obravnavali samo tisti predlogi, ki jih bodo izročili člani pismeno odboru tako pravočasno, da jih bo mogel odbor proučiti na svoji seji. S tem hočemo preprečiti, da ne bomo razpravljali na svojih zborovanjih o neprimernih predlogih in o takih, ki so bili že kdaj sprejeti.

Proti predlogu je govoril tov. Grašič. Zbor pa je odborov predlog izglasoval z devdesetinsko večino.

Tov. Šmajdek je vzpodbujal člane, naj pristopajo k stanovskim gospodarskim ustanovam, tov. Starman pa je vabil tovariše, naj na vse načine podpirajo Pomladek Rdečega križa.

S. Vrhovec, preds. Lenarčič Ana, tajnica.

Inozemsko šolsstvo in učiteljsstvo

* PRAZKE SKOLSTVI 1935, 146 prinaša naslednjo statistiko: Na 184 praških osnovnih šolah se je vpisalo 45.437 otrok proti 47.440 otrokom lanskega leta. V 98 meščanskih šolah se je letos vpisalo 22.013 otrok, lanske leto 23.346. V pomožne razrede se je vpisalo letos 685 otrok, lanske leto 700. Vseh otrok je bilo letos vpisanih 71.807. Vpis je bil na osnovnih šolah za 2003, na meščanskih za 1333 in v pomožnih razredih za 17 otrok manjši ko lanske leto.

Padec števila otrok na osnovnih šolah je imel tudi za posledico redukcijo 33 učiteljev.

* DEUTSCHE WISSENSCHAFT, ERZIEHUNG UND VOLKSBIUDUNG (1935, 189 a 190). Nemški in pruski minister šolstva je izdal 30. aprila t. l. podrobne smernice za novinarski študij na visokih šolah, kakor tudi podrobni program za študij narodnega gospodarstva in to od 2. maja t. l. za poedine predmete za sledečih 6 semestrov.

* V DANSKI je po statistiki za šol. leto 1932-33 3706 javnih osnovnih šol s 413.711 dijakov in 456 zasebnih osnovnih šol s 23.567 dijakov. Srednjih šol je 171 s 26.001 dijakom (12.396 dijakinj), 135 zasebnih s 23.787 dijakov. Učiteljskih šol je 7 s 561 kandidatom (174 kandidatami), zasebnih je 12 s 1122 kandidatom (537 kandidatki). Na 3 univerzah sta 7372 slušatelja (1249 ženskih) in na 3 ostalih visokih šolah 589 slušatelj (155 ženskih).

* PADAGOGISCHER FÜHRER (1935, 578). Po naredbi württenberskega prosvetnega ministra je bila reformirana učiteljska izobrazba in postavljena na povsem novo podlagi. Učiteljski seminarji, ki so obstojali že 125 let, so se ukinili. Učitelji in učiteljice osnovnih šol se bodo od sedaj dalje izobraževali na visokih šolah za izobrazbo učitelstva v Eszlingenu. Ta šola ima dvoletni program. Za sprejem je potrebna srednješolska izobrazba. Predpostavlja se nacionalno socialistično mišljenje in ustrezajoči karakter. V prvem letu morajo študirati v društvenem domu skupaj, v drugem letu pa si lahko svobodno izbirajo stanovanje v mestu. Stanovanja v omenjenem domu so brezplačna, kakor tudi vsi pripomočki za študij.

* IL CORRIERE DELLE MAESTRE (1935, 211) poroča o učiteljskih izpitih v Italiji naslednje: Z dekretom od 28. marca 1935 je razpisalo ministrstvo nov program za praktične učiteljske izpite. Izpitni predmeti so: I. Italijanščina: kandidat mora pokazati, da je vešč jezika, da pozna vsebino treh del italijanskih klasikov. Kandidat mora poznati podrobno vsebino, kakor tudi pravilno tolmačiti pomen omenjenih del za literaturo in narod. II. Pedagogika: Kandidat mora pokazati zrelost pojmovanja naloge osnovne šole, poznati mora njen ustroj in organizacijo, učbenike in didaktična vprašanja z ozirom na poedine predmete. Poznati mora avtobiografijo Marka Aurelija, Sv. Avgušlina, Cellina

in avtorjev Vica D' Azeglia, Settembinia, Viscontia Venosta, Coste in De Sanctisa. Naučiti se mora tudi mnogo citatov pedagoških del in avtorjev. V seznamu so navedeni: Komensky, Locke, Froebel, Herbart, Cuoco, Pestalozzi, Laberthonnier, Gentile, G. Vidari, B. Varrico. III. Zgodovina in zemljepis. Kandidat mora pri izpitu znati posamezna obdobja italijanske zgodovine do najnovejše dobe fašizma. V zemljepisu mora poznati Evropo in posebno Italijo. (Podroben program je naveden v dekretu.) IV. Fašistična vzgoja s podrobnim programom. V. Telesna vzgoja: 1. Organizacija, ustroj in delo mladinske organizacije Balile, 2. osnova in pravila za učenje in vežbanje v Balili, kakor tudi podrobnosti o izpitu, za kar služijo publikacije, ki jih je izdala Balila. 3. Fiziološka in vzgojna korist Balile za dijaštvo. Kandidat mora pokazati zrelost tudi s praktičnim nastopom. VI. Veronauk: Evangelij, Zgodovina Don Boska. Poznati mora vsebino katekizmov za IV. in V. razred. VII. Literatura za mladino in naraščaj. Kandidat mora vedeti za vso omladinsko literaturo, poznati vsebino in vzgojno vrednost. V poštev pride vsa mladinska literatura v prozi in poeziji, zgodovinska, zemljepisna, literarna, umetniška in didaktična.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
izpravljen optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, žilpalnike, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatin in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Avgust Agnola
LJUBLJANA
TRŠEVA CESTA ŠT. 10
Telefon 2478.

Zaloga stekla, porcelana, kamnine, zrcal in šip. Kompletna oprema za restavracije, hotela, gostilne, kavarne in bare ter za splošno gospodinjstvo. Luksuzni predmeti.

Novosti na knjižnem trgu

—k Razpis dveh literarnih nagrad. Podpisana založnica naznanja, da je izšla napovedana filozofska knjiga »Svetozor« izpod peresa zdravnika dr. Fr. Derganca. Knjiga podaja namesto doslejšnje individualistične metode ošutek nove, kolektivne (sotrudnoražvojnne) metode, po kateri noben posamezen pisatelj ne zmore sam celosti znanstvene naloge, marveč le sodeluje s pobudo ali skromnim prispevkom. Da se kolektivna metoda vdomači tudi pri nas na vseh teoretičnih in praktičnih tiriščih, razpisuje založnica dve nagradi po 2500 Din za dva najtehtnejša kritična prispevka. Natisnjeni referati naj se pošljejo do Binkošti 1936 na naslov založnice (Francišanska ulica 6). Po potrebi se rok podaljša.

Ljubljana, 17. februarja 1936.

Učiteljska tiskarna.

—k Prva monografija o slovenski zemlji. V založbi Slovenske matice je kot izredna publikacija pravkar izšel 1. zvezek široko zasnovane monografije »Slovenija« izpod peresa univ. prof. dr. Antona Melika. Prvi zvezek obsega 402 strani s 120 slikami in tabelami ter tremi kartami, od katerih je ena dvobarvna. Prvi zvezek obsega naslednja poglavja: Geografski značaj in geografsko-politični položaj Slovenije, Površinsko lice, Podnebje in vodne razmere, Rastje in živali na našem ozemlju, Potek poselitve. Z drugim zvezkom, ki izide spomlad in bo približno enako obsežen, bo zaključen splošni geografski opis Slovenije. S tem delom dobimo prvi geografski opis vsega ozemlja, kjer prebivajo Slovenci strnjeno, neglede na državne meje. Subskribenti dobe izšli zvezek broširan za 120 Din, vezanega za 134 Din, drugi za 140 oz. 160 Din. Knjiga, ki je važna še posebej za znanstvenike, učitelje, šole, gospodarstvenike, politike, časnike, se naroča pri Slovenski matici, Ljubljana, Kongresni trg 7.

KNJIGE »KMETIJSKE MATICE«

Kakor že vrsto let, tako smo se tudi letos razveselili knjig Kmetijske matice.

Stiri lepe knjige nam poklanja naša edina kmetijska književna družba.

Priklupna in v vsakem oziru zanimiva za našega čitatelja, bo knjiga Novo kmetstvo, ki jo je iz češkega izvirnika lepo presadil k nam France Gerželj. Vprav na tem polju smo doslej občutili v naši književnosti občutno praznino.

Preprosti, poljudni način pisanja in razmotrivanja o vprašanjih, ki danes zanimajo vsakega podeželskega človeka in sploh vsakogar, ki se zaveda, da je podeželje močnega naroda in poglavitni temelj njegovega obstoja, bo vsekakor pridobil knjigi brez dvoma širok krog čitateljev. Brez znanstvene navlake, a vendar s potrebno resnostjo podaja knjiga v štirih poglavjih nekako kmetijsko sociologijo, sicer v skromni, a vendar poučni obliki. Ker se pri takem spisu ni mogoče popolnoma izogniti izrazom, ki so nešolanemu čitatelju tuji, je prevajalec storil prav, da je knjigi dodal primeren slovarček tujk. Tako smo uverjeni, da jo bo s pridom in umevanjem lahko čital tudi tisti naš kmetijski človek, ki mu je žulj malone edina šola.

Zlasti za sedanje razmere je dobrodošla tudi strokovna knjiga ing. Vinka Sadarja Lan in konoplja.

Kakor v uvodu naglašja pisatelj sam, je napisal to lepo delo zato, da bi se pri nas pozivilo lanarstvo. V času hude gospodarske stiske je hotel kmetu opozoriti na rastlino, ki mu je nekoč donasala lepe dohodke.

Obsežna tvarina je obdelana tako pregledno in nazorno, da po knjigi z veseljem lista in jo prebira celo človek, ki mu je kmetovanje samo še lep spomin na otroška leta. Od zgodovine lanarstva se čitatelj spreha po vseh lehab te gospodarske njive in pride nazadnje prav k tkalcem, da že lahko kar naroči platno za balo. Prijetno osvežuje besedilo vrsto narodnih pregovorov in rekov. Knjigo krasi obilo lepih in nazornih slik in črtežev.

V lepšlovni matični knjigi se nam je to pot predstavil gorški rojak in znani slovenski pisatelj France Bevč. Pod skupnim na-

slovom Samote je zbral tri značilne krajše povesti, ki nosijo v sebi vse značilne lastnosti Bevkovega pisateljskega daru. Prepričani smo, da jih bodo čitatelji sprejeli z zadovoljstvom. Saj Bevka kot pisatelja odlikuje marsikatera lastnost, ki odpira in utira pot k čitatelju: bistro zna opazovati, prijetno oblikovati in neizumetljivo povedati.

Kot četrta knjiga je izšel Koledar za leto 1936, ki je po opremi in obsegu bogatejši mimo dosedanjih.

Izvirne risbe je oskrbel akad. slikar R. Subic. Od naslovnih slik do malih vinjet v knjigi je vsaka risba zase zanimiva mojstrovina, polna žive domačnosti in prijetne toplote.

Razen teh krasi Koledar še lepo število drugih slik iz domovine in od drugod.

V pestri vrsti prispevkov bo našel brez dvoma vsak čitatelj kaj primerne zase. Strokovni sestavki, razgled doma in po svetu, in še marsikaj, zlasti pa poročila o Abesiniji, ki danes zanima vsakega človeka, vse to bo Koledarju zagotovilo, da ne bo obležal zaprašen in pozabljen kje v kotu, ampak ga bodo ljudje z veseljem čitali. To pa je ono, kar hoče in mora vsaka dobra knjiga začeti.

Ker Kmetijska matica tako vestno vrši svojo nalogo, je upati, da se bodo tudi dosednji naročniki zavedali svoje: Pridobiti Kmetijski matici novih naročnikov. Nihče naj ne prezre besedi S. Gregorčiča, ki so kot vodilno geslo v opomin postavljene na naslovno stran Koledarja:

»Kar mož nebesa so poslala,
da večnih nas otmo grobov,
vse mati kmetjska je zibala,
iz kmetjskih so izšli domov.«

—k Knjige Kmetijske matice. Ker je prva naklada knjig pošla, naj tisti naročniki, ki knjig niso prejeli pred božičem, oprostite. Zdaj je dotiskana tudi druga naklada in medtem že odposlana naročnikom. — Naročnina znaša 20 Din, po pošti pa 24 Din.

—k »Za pridne roke — za vsako nekaj«. Minili mesec je izšla pod tem naslovom v zbirki »Za pridne roke«, ki jo izdaja založba revije »Žena in dom«, že peta knjiga ročnih del. — V tej knjigi je cela vrsta vzorcev za razna kvačkana in pletena oblačila, ki jih bo izkoristila lahko vsaka, če je pazljivo in z zanimanjem predelala prejšnje knjige, v katerih so bili podani osnovni pojmi kvačkanja, pletenja, šivanja in vezenja. — Knjiga stane 30 Din. Naroča se pri upravi »Žena in dom« v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10.

—k »Naša volja«, glasilo jugoslovenske omladine. List s tem naslovom je prišel izhajati v pričetku šol. leta 1935-36. in je namenjen predvsem srednješolski mladini in ostalim v isti starostni dobi. List »je strogo nepolitičen v smislu dnevnih politike, skuša pa izoblikovati našega omladinca v pravega nacionalista in državljanja, ki se mora že v tej starostni dobi zavedati dolžnosti, ki jih ima danes in ki ga čakajo v dobi, ko stopi v življenje kot svoboden in neodvisen državljan.«

—k Škola skijanja za djecu od prof. Jančkovića in s predgovorom ban. šol. nadzornika D. Bogunovića vsebuje: metoda skijanja pri otrokih, skijaška obleka in potrebe, prva pomoč. — Obseg 20 strani. Cena Din 6.— za komad. Naroča se na naslov »Telesno vaspitanje«, Zagreb, Sinkovičeva ul. 6.

—k Telesno vaspitanje Jugoslovenske šolske omladine št. 5, 1. 1935-36, prinaša snov za telovadbo in tudi članke o zgodovini telovadbe. Izhaja mesečno. Letna naročnina Din 30.— Naroča se pri lastniku lista: Dušan M. Bogunović, Zagreb, Sinkovičeva 6.

—k 6-7 broj Telesnog vaspitanja — jugoslovenske šolske omladine. Iz štampe je izišao 6-7 broj Telesnog Vaspitanja jugoslovenske šolske omladine, koga ureduje ban. škol. nadzornik D. M. Bogunović. Taj broj donosi vrlo opširan članak o obveznom tjelesnom odgoju omladine, a zatim život i rad zaslužnih sportskih radnika, dalje metodski obračun jedinicu »Kiša pada«, članak »Škola skijanja za djecu«, »Rad, radnici i tjelesno vježbanje«. — Telesno Vaspitanje je jedini školski list koji se bavi svestrano pitanjem tjelesnog vježbanja školske omladine od osnovne škole — do univerziteta. — Godišnja pretplata 30 Din. Administracija: Sinkovičeva ulica broj 6 (Zagreb).

KNJIGARNA
»UČITELJSKE
TISKARNE«
registrovane zadruge z omeji. zavezo

Ljubljana
Frančiškanska ulica št. 6

PODRUŽNICA MARIBOR, palača banovinske hranilnice

Izdeluje diazo-amoniak-papir »JASNIT«, za kopiranje načrtov, ki je edini 100% domači izdelek te vrste v državi!

priporoča cenjenemu občinstvu svojo zalogo pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjigar na sprejema naročila za knjige iz inozemstva, za vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna!